GENERALINIO ADVOKATO
GIOVANNI PITRUZZELLA IŠVADA,
pateikta 2022 m. birželio 16 d.[1]

Byla C-175/21

Harman International Industries, Inc.
prieš
AB SA

(*Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas, Lenkija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – SESV 34 ir 36 straipsniai – Laisvas prekių judėjimas – Europos Sąjungos prekių ženklas – Reglamentas (ES) 2017/1001 – 15 straipsnis – Europos Sąjungos prekių ženklo suteikiamų teisių pasibaigimas – Įrodinėjimo pareiga – Veiksminga teisminė gynyba“

1. Kaip prekių ženklo savininko ieškinyje, pareikštame siekiant sustabdyti prekių platinimą be leidimo, galima rasti pusiausvyrą tarp prekių ženklo savininko ir prekių platintojo, kuris remiasi prekių ženklo suteikiamų teisių pasibaigimu, apsaugos? Ar prekių ženklo savininko sutikimas, kad prekės būtų pateikiamos EEE rinkai, gali būti numanomas? Ar bendra sprendimo rezoliucinės dalies formuluotė ir EEE pateiktų prekių identifikavimo atidėjimas iki vykdymo etapo yra suderinamas su veiksmingos teisminės apsaugos principu? Kaip paskirstoma įrodinėjimo pareiga?

I. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

2. Reglamento 2017/1001[2] 9 straipsnyje nurodyta:

„1. ES prekių ženklo registracija suteikia savininkui išimtines teises į tą ženklą.

<…>

[1] Originalo kalba: italų.

[2] 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (OL L 154, 2017, p. 1).

3. <…> visų pirma galima uždrausti:

<…>

b) siūlyti žymeniu pažymėtas prekes, pateikti jas į rinką arba šiais tikslais jas sandėliuoti, taip pat siūlyti ar teikti juo pažymėtas paslaugas;

c) importuoti arba eksportuoti žymeniu pažymėtas prekes;

<…>“

3. Reglamento 2017/1001 15 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„ES prekių ženklas nesuteikia jo savininkui teisės uždrausti jį naudoti prekėms, kurios pažymėtos tuo prekių ženklu paties savininko arba su jo sutikimu buvo išleistos į Europos ekonominės erdvės rinką.“

4. Reglamento 2017/1001 129 straipsnio „Taikoma teisė“ 3 dalyje nustatyta:

„Jeigu šiame reglamente nenurodyta kitaip, ES prekių ženklų teismas taiko tokias procesines teisės normas, kurios teismo buvimo vietos valstybėje narėje taikomos tokio pat pobūdžio byloms dėl nacionalinio prekių ženklo.“

5. Direktyvos 2004/48[3] 3 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Tos priemonės, procedūros ir gynybos būdai taip pat turi būti veiksmingi, proporcingi ir atgrasantys; jie turi būti taikomi tokiu būdu, kad nebūtų sukuriamos kliūtys teisėtai prekybai ir numatytų apsaugos priemones nuo piktnaudžiavimo jomis.“

B. Lenkijos nacionalinė teisė

6. 1964 m. lapkričio 17 d. *Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego* (Civilinio proceso kodekso įstatymas) suvestinio teksto su pakeitimais (*Dz. U.*, 2019, pozicija 1460) (toliau – Civilinio proceso kodeksas) 325 straipsnyje nustatyta:

„Sprendimo rezoliucinėje dalyje turi būti nurodytas teismo pavadinimas, teisėjų, teismo sekretoriaus ir prokuroro, jeigu jis įstojo į bylą, pavardės, teismo posėdžio ir sprendimo paskelbimo data ir vieta, šalių vardai ir pavardės, bylos dalykas ir teismo sprendimas dėl šalių reikalavimų.“

7. Pagal Civilinio proceso kodekso 758 straipsnį *Sądy Rejonowe* (apylinkės teismai) ir prie šių teismų dirbantys antstoliai yra kompetentingi spręsti vykdymo klausimus.

[3] 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo (OL L 157, 2004, p. 61; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 2 t., p. 32).

8. Šio kodekso 767 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1 Jeigu įstatyme nenumatyta kitaip, antstolio veiksmus galima apskųsti *sąd rejonowy* (apylinkės teismas). Taip pat galima pareikšti ieškinį dėl antstolio neveikimo, kai antstolis nepateikia dokumento. Ieškinį nagrinėja teismas, turintis jurisdikciją pagal antstolio biuro vietą.

<…>

2 Ieškinį gali pareikšti bylos šalis arba kitas asmuo, kurio teisės buvo pažeistos arba kurių teisėms kilo grėsmė dėl antstolio veiksmų ar neveikimo.

<…>“

9. Minėto kodekso 843 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Apeliaciniame skunde apeliantas turi nurodyti visus reikalavimus, kurie gali būti pareikšti šioje proceso stadijoje, nes priešingu atveju jis praras teisę juos pareikšti tolesniame procese.“

10. To paties kodekso 1050 straipsnyje numatyta:

„1 Kai skolininkas privalo atlikti tam tikrą veiksmą, kurio negali atlikti kitas asmuo ir kurio atlikimas priklauso tik nuo jo valios, teismas, kurio jurisdikcijoje turi būti atliktas tas veiksmas, kreditoriaus prašymu ir išklausęs šalis, nustato skolininkui terminą veiksmui atlikti, o jeigu jis neatlieka jo per nustatytą terminą, skiria jam baudą.

<…>

3 Jeigu skolininkui suteiktas terminas veiksmui atlikti baigėsi, o skolininkas jo neatliko, teismas kreditoriaus prašymu skiria skolininkui baudą ir kartu nustato naują terminą veiksmui atlikti, kurio nesilaikant gali būti skiriama didesnė bauda.“

11. Civilinio proceso kodekso 1051 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Jeigu skolininkas yra įpareigotas neatlikti kreditoriaus veiksmų ar jiems netrukdyti, teismas, kurio jurisdikcijoje skolininkas neįvykdė savo įsipareigojimo, išklausęs šalis ir nustatęs, kad skolininkas neįvykdė savo įsipareigojimo, kreditoriaus prašymu įpareigoja jį sumokėti baudą. Teismas taip pat elgiasi ir tuo atveju, kai kreditorius pateikia naują prašymą.“

II. Bylos faktinės aplinkybės, pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

12. Stamforde (Jungtinės Amerikos Valstijos) įsteigta bendrovė *Harman International Industries, Inc.* yra išimtinių teisių į Europos Sąjungos prekių ženklus, kurių registracijos numeriai 001830967, 005336755, 015577621, 003191004, 003860665, 0150221652, 001782523, 005133251 ir 009097494, savininkė.

13. Ieškovės prekes (garso ir vaizdo aparatūrą, įskaitant garsiakalbius, ausines ir garso sistemas), pažymėtas minėtais prekių ženklais, Lenkijos teritorijoje platina vienas subjektas, su kuriuo ieškovė sudarė platinimo sutartį ir kuriam tarpininkaujant ieškovės prekės yra parduodamos elektroninės įrangos parduotuvėse galutiniam klientui.

14. Ieškovė savo prekėms naudoja ženklinimo sistemas, pagal kurias, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, ne visada įmanoma nustatyti, ar prekė buvo skirta pateikti Europos ekonominės erdvės (EEE) rinkai, ar už jos ribų. Ant kai kurių pavyzdžių, pažymėtų ieškovės prekių ženklais, nėra jokių santrumpų, susijusių su teritorinėmis nuorodomis, todėl nenurodoma vieta, kurioje prekė turėtų būti pirmą kartą pateikta rinkai su ieškovės sutikimu. Dėl to kai kuriais žymenimis žymimos tiek pateikti EEE rinkai skirtų prekių egzempliorių pakuotės, tiek pateikti rinkai už EEE ribų skirtų prekių egzempliorių pakuotės. Šių egzempliorių atveju siekiant nustatyti rinką, kuriai jie skirti, būtina naudoti ieškovės turimą informatikos priemonę, kuri apima prekių duomenų bazes ir nurodo rinką, kuriai konkretus prekės egzempliorius buvo skirtas.

15. Bendrovė AB SA (toliau – atsakovė), kurios buveinė yra Magnicuose (Lenkija), vykdo elektroninės įrangos platinimo komercinę veiklą. Atsakovė tiekė Lenkijos rinkai ieškovės pagamintas ir ieškovei priklausančiais Europos Sąjungos prekių ženklais pažymėtas prekes. Atsakovė pirko nurodytas prekes iš kito pardavėjo nei prekių platintojas Lenkijos rinkoje, su kuriuo ieškovė buvo sudariusi sutartį. Atsakovė teigia, kad šis pardavėjas ją patikino, jog nurodytų prekių tiekimas Lenkijos rinkai nepažeidžia ieškovės išimtinių teisių į ES prekių ženklus, nes jos pasibaigė po to, kai ES prekių ženklais pažymėtos prekės anksčiau buvo pačios ieškovės ar jos sutikimu išleistos į EEE rinką.

16. Ieškovė pareiškė ieškinį *Sad Okregowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas), kaip pirmosios instancijos teismui, prašydama, kad atsakovei būtų uždrausta pažeisti turimas teises į ES prekių ženklą, uždraudžiant išleisti į rinką, importuoti, siūlyti, reklamuoti ir sandėliuoti garsiakalbius ir ausines bei jų pakuotes, pažymėtas bent vienu ieškovei priklausančiu Europos Sąjungos prekių ženklu, t. y. prekes, kurios anksčiau nebuvo pateiktos EEE rinkai pačios ieškovės ar su jos sutikimu. Be to, ieškovė reikalavo, kad teismas nurodytų atsakovei pašalinti iš rinkos arba sunaikinti tokius garsiakalbius ir ausines bei jų pakuotes.

17. Atsakovė nesutiko su ieškovės reikalavimais, remdamasi ES prekių ženklu suteiktos teisės pasibaigimo principu, ir savo gynybą grindė iš pardavėjo gautu patikinimu, kad atitinkamos prekės jau buvo pateiktos EEE rinkai.

18. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymėjo, kad remiantis ieškovės prekių ženklinimo sistemomis negalima nustatyti, ar prekės buvo skirtos EEE rinkai, ar ne. Todėl atsakovė negalėtų įrodyti, kad ieškovės ES prekių ženklu pažymėtos prekės egzempliorių EEE rinkai pateikė ieškovė arba kad tai buvo padaryta su jos sutikimu. Be abejo, atsakovė galėtų kreiptis į savo tiekėją, tačiau, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, mažai tikėtina kad ji galėtų gauti naudingos informacijos apie asmens, iš kurio tiekėjas įsigijo aptariamas kopijas, tapatybę ar apie asmenis, sudarančius kopijų platinimo grandinę Lenkijos teritorijoje, nes tiekėjai paprastai nebūna nusiteikę atskleisti savo tiekimo šaltinių, kad neprarastų pirkėjų.

19. Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymėjo, kad Lenkijos teismų praktika, kai sprendimų, kuriais patenkinami ieškiniai, rezoliucinėje dalyje vartojama bendrinė formuluotė „ieškovo prekių ženklais pažymėtų prekių, kurios nebuvo anksčiau išleistos į EEE rinką paties ieškovo (prekių ženklo savininko) ar jo sutikimu“, kelia didelių sunkumų įgyvendinant teisę į gynybą ir teisės taikymo neaiškumų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, toks sprendimų rezoliucinės dalies formulavimo būdas tiesiogiai lemia tai, kad praktiškai būna neįmanoma jų vykdyti remiantis juose pateikta informacija.

20. Nepaisant to, ar sprendimas vykdomas savanoriškai, ar jį vykdyti imasi kompetentinga vykdymo institucija, tam, kad jis būtų praktiškai įvykdomas, būtina gauti papildomos informacijos iš savininko arba atsakovo, kad būtų galima identifikuoti konkrečias ES prekių ženklu pažymėtas prekes.

21. Visų pirma reikėtų konkretaus ieškovės, prekių ženklo savininkės, bendradarbiavimo, kad būtų galima naudotis duomenų baze, kurioje yra prekėms identifikuoti reikalinga informacija.

22. Be to, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų matyti, kad teismo sprendimų, kurių rezoliucinė dalis suformuluota bendrai, vykdymo praktika nėra vienoda ir skiriasi priklausomai nuo teismo sprendimo, kuriuo turi būti vadovaujamasi, pobūdžio, o daugeliu atvejų taip pat gali būti konfiskuojamos prekės, kurios į apyvartą pateko nepadarius jokio išimtinės teisės į prekių ženklą pažeidimo. Iš esmės gali atsitikti taip, kad išimtinės teisės į ES prekių ženklą apsauga bus taikoma ir prekėms, kurių atveju ši teisė pasibaigė.

23. Be to, nagrinėjamoje praktikoje kyla papildomų neaiškumų dėl šalių procesinių garantijų, susijusių su ES prekių ženklo suteikiamos išimtinės teisės apsauga. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą teksto matyti, kad, nagrinėjant ginčą teisme, atsakovei labai sudėtinga įrodyti, jog atitinkamas prekės egzempliorius buvo pateiktas EEE rinkai pačios ieškovės arba jai sutikus.

24. Pagal Lenkijos teisės nuostatas, kuriomis remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, skolininkui prieinamos teisių gynimo priemonės tarpiniame ir vykdymo procese, t. y. antstolio veiksmų apskundimas ir prieštaravimas dėl vykdymo, neleistų veiksmingai užginčyti vykdymo institucijos sprendimo vykdymo būdo, t. y. veiksmingai nustatyti kopijas, kurioms neturėtų būti taikomas vykdymo procesas.

25. Dėl visų šių priežasčių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar tokia Lenkijos teismų praktika atitinka laisvo prekių judėjimo, ES prekių ženklu suteikiamos teisės pasibaigimo ir valstybių narių pareigos nustatyti veiksmingai teisminei apsaugai užtikrinti reikalingas teisių gynimo priemones principus.

26. Taigi *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas, Lenkija) sustabdė bylos nagrinėjimą ir pateikė Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar SESV 36 straipsnio antras sakinys, siejamas su 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo 15 straipsnio 1 dalimi ir Europos Sąjungos sutarties 19 straipsnio 1 dalies [antru sakiniu], turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama valstybių narių nacionalinių teismų praktika, pagal kurią teismai:

– tenkindami prekių ženklo savininko reikalavimus uždrausti įvežti, išleisti į rinką, siūlyti, importuoti, reklamuoti Europos Sąjungos prekių ženklu pažymėtas prekes ir nurodyti pašalinti šias prekes iš rinkos arba jas sunaikinti,

– priimdami sprendimą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo byloje dėl Sąjungos prekių ženklu pažymėtų prekių sulaikymo,

sprendimų tekste nurodo „daiktus, kurie nebuvo išleisti į Europos ekonominės erdvės rinką paties prekių ženklo savininko ar jo sutikimu“, ir dėl to nustatyti, su kuriais ES prekių ženklu pažymėtais daiktais yra susiję sprendimuose nustatyti nurodymai ir draudimai (t. y. nustatyti, kurie daiktai nebuvo išleisti į Europos ekonominės erdvės rinką paties prekių ženklo savininko ar jo sutikimu),

turi (remiantis bendrąja sprendimo formuluote) vykdymo institucija, kuri, tai nustatydama, remiasi prekių ženklo savininko pareiškimais arba jo pateiktomis priemonėmis (be kita ko, informatikos priemonėmis ir duomenų bazėmis), o galimybė ginčyti šias vykdymo institucijos išvadas bylą iš esmės nagrinėjančiame teisme nesuteikiama arba ją riboja atsakovui laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūroje ir priverstinio vykdymo procedūroje suteikiamų teisių gynimo priemonių pobūdis?“

III. Teisinis vertinimas

A. Pirminės pastabos

27. Pateikdamas vienintelį prejudicinį klausimą, susijusį su reikalaujamu teismo sprendimo rezoliucinės dalies formuluotės dėl teisių į prekių ženklą pasibaigimo pagal Reglamento 2017/1001 15 straipsnio 1 dalį tikslumu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja tiek dėl laisvo prekių judėjimo garantijos, tiek dėl veiksmingos platintojo, kuriam ES prekių ženklo savininkas pareiškė ieškinį dėl tariamai neteisėto prekių ženklo teise saugomų prekių pardavimo EEE, teisminės apsaugos.

28. Kalbant konkrečiau, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, dėl bendro pobūdžio teismo sprendimo rezoliucinės dalies formuluotės būtų pernelyg apsunkinta prekių platintojos, kuri yra atsakovė šioje byloje, gynyba. Dėl to kiltų įrodinėjimo naštos paskirstymo byloje, ypač vykdymo etape, problema, be kita ko, dėl konkrečios valstybės narės procesinės sistemos, kurioje, nustatant atsakovui griežtus reikalavimus prieštaravimui pateikti, negalima, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, užtikrinti veiksmingos atsakovo apsaugos.

29. Rašytines pastabas pateikė ieškovė, atsakovė, Lenkijos vyriausybė ir Europos Komisija.

30. Ieškovė mano, kad atsakymas į prašymą priimti prejudicinį sprendimą turi būti neigiamas, nes bet koks kitas sprendimas prieštarautų teisių į prekių ženklą pasibaigimo taisyklei. Visų pirma ji ne tik ginčija prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktą faktinių aplinkybių aprašymą ir Lenkijos teisės aktų išaiškinimą, bet ir mano, kad jei būtų remiamasi jo pasiūlytais sprendimais – visų pirma įpareigojimu prekių ženklo savininkui tiksliai nurodyti ant prekių „prekių ženklus arba serijos numerius“ – ekonominės veiklos vykdytojai, kurių teisės į prekių ženklą buvo pažeistos, būtų diskriminuojami, nes tokios pareigos nenumatyta nei Sąjungos, nei nacionalinėje teisėje.

31. Ieškovė taip pat ginčija faktą, kad *Harman* turi tik vieną savo prekių platintoją Lenkijos rinkoje, todėl nemano, kad galima sutikti su įrodinėjimo naštos perkėlimu, kaip nustatyta Sprendime *Van Doren + Q*[4], nes, išskyrus išimtinių platinimo teisių atvejus, pareiga įrodyti, kad buvo duotas sutikimas prekiauti prekėmis už EEE ribų, tenka atsakovui.

32. Atsakovė, Lenkijos vyriausybė ir Komisija, atvirkščiai, mano, kad atsakymas į prašymą priimti prejudicinį sprendimą turi būti teigiamas.

[4] 2003 m. balandžio 8 d. Sprendimas *Van Doren + Q* (C-244/00, EU:C:2003:204).

33. Atsakovė ir Lenkijos vyriausybė sutinka su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis. Visų pirma atsakovė mano, kad atsakovas turėtų turėti galimybę bet kokį teismo priimtą sprendimą įvykdyti savanoriškai, nesinaudodamas ieškovo duomenų bazėse esančia ir jam neprieinama informacija. Jos nuomone, šią praktinę problemą būtų galima išspręsti nustačius vienodą ženklinimo sistemą, pagal kurią ant prekių egzempliorių būtų privaloma nurodyti paskirties rinką.

34. Lenkijos vyriausybė laikosi nuomonės: kadangi tradicinės įrodinėjimo naštos paskirstymo taisyklės bylose dėl išimtinių teisių į prekių ženklą pažeidimo tam tikrais atvejais gali *de facto* riboti laisvą prekių judėjimą, būtų pateisinama jas pritaikyti taikant Sprendime *Van Doren + Q* nustatytus principus. Visų pirma Lenkijos vyriausybė mano, kad šių principų būtų galima laikytis tik tuo atveju, jei įrodinėjimo procedūrą vykdytų tik bylą iš esmės nagrinėjantis teismas.

35. Priešingai, Komisija, nors ir sutinka, kad sutikimo pateikti prekes rinkai už EEE ribų įrodinėjimo naštą galima perkelti prekių ženklo savininkui, laikosi nuomonės, kad pagal Sąjungos teisę iš principo nedraudžiama palikti vykdymo institucijai galimybės nustatyti, kurioms prekėms, pažymėtoms ES prekių ženklu, taikomi teismo nurodymai ir draudimai. Tačiau ji priduria, kad toks sprendimas, atitinkantis veiksmingos teisminės gynybos principą, suponuoja, jog atsakovas laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ir vykdymo procese turi visas priemones, būtinas savo teisei teisme apginti.

36. Iš bylos medžiagos aišku, kad nagrinėjama byla visų pirma susijusi su „mišrių“ prekių, t. y. prekių, kurių savininko išimtinės teisės yra pasibaigusios ir kurios gali laisvai cirkuliuoti EEE, ir prekių, skirtų parduoti už EEE ribų, kurių pardavimas EEE pažeidžia savininko teises, lygiagrečiu importu.

37. Kalbant konkrečiai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad arešto atveju labai sunku atskirti dvi prekių grupes ir kad dėl šios priežasties labai dažnai vienintelė patikima informacija, leidžianti nustatyti, kur prekės buvo pateiktos rinkai, gaunama iš prekių ženklo savininko.

38. Bendra rezoliucinės dalies formuluotė, kuri tik atkartoja
Reglamento 2017/1001 15 straipsnio 1 dalies nuostatą, *de facto* lemia tai, kad vietos, kurioje prekės buvo pateiktos rinkai vykdymo momentu, nustatymas atidedamas. Atidėjimas iki vykdymo etapo būtų problemiškas, nes pagal Lenkijos teisę, kaip nurodyta nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, atsakovo procesinės teisės vykdymo etape yra labai ribotos, visų pirma dėl būtino ES prekių ženklo teisių savininko dalyvavimo. Būtinas ieškovės – prekių ženklo savininkės bendradarbiavimas neleistų atsakovei – prekių platintojai veiksmingai ir savarankiškai ginti savo pozicijos teisme.

39. Analizuodamas sutelksiu dėmesį į du klausimus, kurie, mano nuomone, yra esminiai siekiant atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktą klausimą: prekių ženklo suteikiamų teisių pasibaigimo principas, susijęs su laisvo prekių judėjimo taisyklėmis, ir atsakovės – prekių platintojos – teisminės gynybos veiksmingumas toje pačioje byloje, atsižvelgiant tiek į bendrą rezoliucinės dalies formuluotę, tiek į įrodinėjimo naštos paskirstymą.

B. Europos Sąjungos prekių ženklo suteikiamų teisių pasibaigimas ir laisvas prekių judėjimas: sutikimo sąvoka

40. Kaip žinoma, Reglamento (ES) 2017/1001 15 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuostata buvo kodifikuotas [5] prekių ženklo suteikiamų teisių pasibaigimo principas, pagal kurį teisės į žymens apsaugą savininkas, tiesiogiai ar kitaip su jo sutikimu pardavęs jo prekių ženklu pažymėtą prekę, nebegali reikalauti jokių teisių, susijusių su prekių ženklu, kad būtų užkirstas kelias vėlesniam šių prekių pardavimui.

41. Ši nuostata iš esmės identiškai atkartoja Direktyvos 89/104/EEB [6] 7 straipsnį, kuriame buvo kodifikuota jurisprudencija, susijusi su prekių ženklų suteikiamų teisių pasibaigimo principu, kaip ir Reglamento (EB) Nr. 40/94 [7] 13 straipsnyje buvo kodifikuota jurisprudencija, susijusi su Bendrijos prekių ženklu. Direktyva 89/104/EEB buvo panaikinta Direktyva 2008/95/EB, kuri savo ruožtu buvo panaikinta Direktyva (ES) 2015/2436 [8]. Tačiau Reglamentas (EB) Nr. 40/94 buvo panaikintas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 207/2009 dėl prekių ženklo [9], kuris savo ruožtu buvo panaikintas Reglamentu (ES) 2017/1001. Nors Reglamento 2017/1001 15 straipsnis – kaip ir Direktyvos 2015/2436 15 straipsnis – iš dalies skiriasi nuo nuostatų, kurios ilgainiui buvo panaikintos, manytina, kad Teisingumo Teismo pateikti ankstesnių tekstų išaiškinimai gali išlikti aktualūs atsižvelgiant į tai, kad šiomis dviem nuostatomis siekiama to paties tikslo – suderinti prekių ženklų teises ir laisvo prekių judėjimo vidaus rinkoje apsaugą.

42. Šio instituto pagrindas – savininkui suteikta prerogatyva kontroliuoti tik pirmą prekių ženklu pažymėtų prekių pateikimą rinkai atitinkamoje rinkoje, nesudarant kliūčių ar apribojimų tolesnei saugomų prekių apyvartai, kurie būtų nesuderinami su prekybos laisvės principu [10].

43. Cituota nuostata turi būti aiškinama atsižvelgiant į SESV 36 straipsnį [11], taip pat į tai, kad ja užtikrinamas visiškas prekių ženklų suteikiamų teisių pasibaigimo taisyklių suderinimas [12], kodifikuojant didžiąją dalį Teisingumo Teismo jurisprudencijos dėl laisvo prekių judėjimo [13].

44. Taigi Reglamento 2017/1001 15 straipsnio 1 dalies nuostatos taikymas jokiu būdu negali įteisinti ar pateisinti laisvo prekių judėjimo kliūčių ir iš esmės atkurti su bendrąja rinka [14] panaikintų tarpvalstybinių kliūčių ir muitų sienų arba sumažinti procesinių garantijų šalims bylose, susijusiose su ES prekių ženklu suteiktos išimtinės teisės apsauga.

[5] Gerokai anksčiau, nei buvo suderinta intelektinės nuosavybės teisė, Teisingumo Teismas pripažino, kad tokios teisės turėtojo naudojimasis išimtine teise, kai jam netaikoma konkurencijos taisyklėse numatyta apsauga (SESV 101 straipsnio 1 dalis), turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į laisvo prekių judėjimo teisę.

[6] 1988 m. gruodžio 21 d. Pirmoji [T]arybos direktyva valstybių narių įstatymams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (OL L 40, 1989, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 92).

[7] OL L 11, 1994, p. 1.

[8] OL L 336, 2015, p. 1.

[9] OL L 78, 2009, p. 1.

[10] Išsami šio principo rekonstrukcija istorinėje perspektyvoje pateikta D. Sarti, *Diritti esclusivi e circolazione dei beni*, Milanas, 1996, p. 17 ir paskesni, 73 ir paskesni.

[11] 1996 m. liepos 11 d. Sprendimas *Bristol-Myers Squibb ir kt.* (C-427/93, C-429/93 ir C-436/93, EU:C:1996:282, 27 punktas).

[12] 1998 m. liepos 16 d. Sprendimas *Silhouette International Schmied* (C-355/96, EU:C:1998:374, 25 ir 29 punktai).

[13] Teisingumo Teismas, taikydamas Sutarčių nuostatas dėl konkurencijos, skatino laisvą prekių judėjimą: 1966 m. liepos 13 d. Sprendimas *Établissements Consten S.à.R.L. ir Grundig-Verkaufs-GmbH prieš Europos ekonominės bendrijos Komisiją* (sujungtos bylos 56/64 ir 58/64, EU:C:1966:41); 1968 m. vasario 29 d. Sprendimas *Parke, Davis and Co. prieš Probel, Reese, Beintema-Interpharm ir Centrafarm* (24/67, EU:C:1968:11); 1971 m. vasario 18 d. Sprendimas *Sirena Srl prieš EDA S.r.l. ir kt.* (40/70, EU:C:1971:18).

[14] Siekdamas šių tikslų Teisingumo Teismas pirmiausia rėmėsi ribojančių susitarimų draudimu, vėliau – minėtomis laisvo prekių judėjimo taisyklėmis, vėliau – Sutarties 85 straipsniu, dabar – SESV 101 straipsniu. Nuoroda į 1966 m. liepos 13 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Établissements Consten S.à.R.L. ir Grundig-Verkaufs-GmbH / Europos Bendrijų Komisija* (sujungtos bylos 56/64 ir 58/64, EU:C:1966:41).

45. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, reikia įvertinti, kaip siūlo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ar Lenkijos teismų praktika sprendimo rezoliucinę dalį suformuluoti bendrais bruožais, taip pat tai, kad prekių kategorijos, atrodo, išskiriamos tik remiantis ieškovės turima informacija ir duomenų bazėmis, gali būti diskriminacijos priemonė arba užslėptas prekybos tarp valstybių narių ribojimas, kaip tai suprantama pagal SESV 36 straipsnį.

46. Pagal prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo išdėstytą pagrindą tokia praktika galėtų, nors ir netiesiogiai, išlaikyti šiuos apribojimus ir išplėsti ES prekių ženklo išimtinės teisės apsaugą prekėms, kurių atžvilgiu ši teisė yra pasibaigusi.

47. Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad pagal SESV 36 straipsnį [15], taigi, ir importo apribojimų bei lygiaverčio poveikio priemonių draudimą, gali būti numatytos pramoninės ir komercinės nuosavybės teisių apsaugos išimtys; tačiau, kadangi draudimas turi įtakos naudojimuisi teisėmis, o ne jų egzistavimui, išimtis leidžiama taikyti tiek, kiek jos „atrodo būtinos siekiant apsaugoti teises, kurios sudaro konkretų nuosavybės teisės objektą“ [16] [17].

48. Prekių ženklo savininkas privalo pats pateikti rinkai [18] arba duoti sutikimą pateikti rinkai bet kokią jo prekių ženklu pažymėtą prekę [19]. Abiejų hipotezių – kad prekių ženklu pažymėtos prekės rinkai pateikiamos prekių ženklo savininko arba su jo sutikimu – lygiavertiškumas visada buvo tvirtinamas nuo pat pirmųjų sprendimų, kuriuose buvo nustatytas prekių ženklo suteikiamų teisių pasibaigimo principas [20].

49. Taigi sutikimo buvimas yra diskriminacinis veiksnys, lemiantis, kada intelektinės nuosavybės teisių apsauga turi nusileisti laisvo prekių judėjimo principui.

50. Dėl sutikimo apibrėžties Sprendime *Ideal Standard* buvo pateiktos svarbios gairės, paaiškinant, kad sutikimas niekada negali būti numanomas [21].

51. Sprendime *Sebago* Teismas, remdamasis Direktyva 89/104/EEB dėl prekių ženklų, nurodė, jog „tam, kad būtų duotas sutikimas, kaip tai suprantama pagal 7 straipsnio 1 dalį <…>, jis turi būti duotas kiekvienam [prekės egzemplioriui, dėl kurio] prašoma išnaudoti visas teises“ [22].

[15] Šiuo klausimu žr. 1974 m. spalio 31 d. Sprendimą *Centrafarm BV ir Adriaan de Peijper prieš Winthrop BV* (16/74, EU:C:1974:115), 1978 m. gegužės 23 d. Sprendimą *Hoffmann-La Roche & Co. AG prieš Centrafarm Vertriebsgesellschaft Pharmazeutischer Erzeugnisse mbH* (102/77, EU:C:1978:108), 2011 m. spalio 4 d. Sprendimą *Football Association Premier League Ltd ir kt. prieš QC Leisure ir kt. ir Karen Murphy prieš Media Protection Services Ltd* (sujungtos bylos C-403/08 ir C-429/08, EU:C:2011:631, 94 punktas).

[16] Žr. minėto 1974 m. spalio 31 d. Sprendimo *Centrafarm BV ir Adriaan de Peijper prieš Winthrop BV* 7 punktą ir minėto 1978 m. gegužės 23 d. Sprendimo *Hoffmann-La Roche & Co. AG prieš Centrafarm Vertriebsgesellschaft Pharmazeutischer Erzeugnisse mbH* 6 punktą. Šiuo klausimu taip pat žr. 2006 m. balandžio 6 d. generalinės advokatės E. Sharpston išvadą byloje *Boehringer ingelheim ir kiti* (C-348/04, EU:C:2006:235, 9 punktas), kurioje tiksliau įvardytos dvi konkretaus teisės į prekių ženklą objekto sudedamosios dalys: „Pirma, tai teisė vartoti šį ženklą, siekiant juo saugomas prekes pirmąjį kartą pateikti į laisvą apyvartą EB, ką padarius ši teisė pasibaigia. Antra, tai teisė užprotestuoti tokiam prekių ženklo vartojimui, dėl kurio pakenkiama kilmės garantijai, apimančiai kilmės tapatumo garantiją ir prekių ženklu pažymėtos prekės vientisumo garantiją“.

[17] 1971 m. birželio 8 d. Sprendime *Deutsche Grammophon / Metro SB* (78/70, EU:C:1971:59) Teisingumo Teismas pirmą kartą išreiškė nuomonę šia tema, be to, būtent dėl autorių teisėms gretutinių teisių.

[18] „Išleidimo į rinką“ sąvoka, suprantama kaip poveikis, yra susijusi su prekių ženklu suteikiamų teisių išplėtimu, todėl jai taikomas visiškas suderinimas, nors sandorius ir veiksmus, dėl kurių ji atsiranda, reglamentuoja kiekviena valstybė narė. Žr. 2010 m. birželio 3 d. Sprendimą *Coty Prestige Lancaster Group GmbH / Simex Trading AG* (C-127/09, EU:C:2010:313, 27 ir 28 punktai); 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimą *Copad SA prieš Christian Dior couture SA, Vincent Gladel ir Société industrielle lingerie (SIL)* (C-59/08, EU:C:2009:260, 40 punktas); 2004 m. lapkričio 30 d. Sprendimą *Peak Holding AB prieš Axolin-Elinor AB* (C-16/03, EU:C:2004:759, 31 ir 32 punktai).

[19] Žr. 1999 m. liepos 1 d. Sprendimą *Sebago ir Maison Dubois* (C-173/98, EU:C:1999:347, 19 ir 20 punktai).

[20] Žr. 1974 m. spalio 31 d. Sprendimą *Centrafarm BV ir Adriaan de Peijper / Winthrop BV* (16/74, EU:C:1974:115, 1 punktą).

[21] Žr. 1994 m. birželio 22 d. Sprendimą *IHT / Ideal Standard* (C-9/93, EU:C:1994:261, 43 punktas), pagal kurį tam, kad pasibaigtų teisės, būtina, „kad teisės savininkas importuojančioje valstybėje turėtų teisę tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti prekes, kurios gali būti žymimos prekių ženklu eksportuojančioje valstybėje, ir kontroliuoti jų kokybę“.

[22] Žr. 1999 m. liepos 1 d. Sprendimą *Sebago Inc. ir Ancienne Maison Dubois & Fils SA / G-B Unic SA* (C-173/98, EU:C:1999:347, 22 punktą).

52. Sujungtose bylose *Davidoff ir Levi Strauss*[23], susijusiose su Direktyva 89/104, Teisingumo Teismas nusprendė, kad sutikimo prekiauti EEE, kaip apibrėžta Direktyvos 89/104 7 straipsnio 1 dalyje, požymių apibrėžimas neturi būti paliktas nacionalinei teisei, nes priešingu atveju apsauga priklausytų nuo taikytinos teisės.

53. Dėl „nepareikšto“ sutikimo galimybės Teisingumo Teismas nurodė, kad turėtų būti nustatytos galimos prekių ženklo savininko sutikimo pateikti į EEE rinką išreiškimo formos, nes toks sutikimas turi būti išreikštas taip, kad būtų aiškiai parodytas ketinimas atsisakyti šios teisės, tačiau neatmetė galimybės, kad „sutikimas gali būti numanomas iš faktų ir aplinkybių, buvusių prieš prekių išleidimą į rinką už EEE ribų“[24].

54. Iš tikrųjų numanomas sutikimas dėl prekybos negali atsirasti vien dėl prekių ženklo savininko tylėjimo arba dėl to, kad savininkas nepranešė visiems vėlesniems prekių pirkėjams apie savo nesutikimą importuoti prekes į EEE, nenurodė draudimo jas importuoti arba nenustatė parduodant prekes taikytų sutartinių apribojimų[25].

55. Taigi, esant tam tikroms konkrečioms sąlygoms, sutikimas išimties tvarka gali būti duodamas ir įtikinamais prekių ženklo savininko veiksmais, nors, reikia pakartoti, bendra taisyklė yra aiškaus sutikimo taisyklė.

56. Kas per galimą procesą turi įrodyti šį aiškų ar numanomą sutikimą? Kokias išvadas turi padaryti teismas, kad nustatytų, kurioms rinkai pateiktoms prekėms vis dar taikoma prekių ženklo apsauga, o kurioms – ne; ar tokios išvados būtinai turi būti daromos bylos nagrinėjimo iš esmės stadijoje, ar jos gali būti daromos ir vykdymo stadijoje?

57. Tai du prašyme priimti prejudicinį sprendimą iškelti klausimai, kurie, nors ir turi konceptualų savarankiškumą, visi yra kilę iš Lenkijos teismų praktikos, susijusios su bendra sprendimo rezoliucinės dalies formuluote, ir kelia bendrą teisinį klausimą, t. y. atsakovo – prekių platintojo, kuris ieškinyje, pareikštame dėl prekių ženklo apsaugos, teigia, kad ši teisė yra pasibaigusi, – veiksmingos teisinės apsaugos klausimą.

58. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo įvertinti, ar Lenkijos teismų praktika, kai sprendimų rezoliucinėje dalyje dėl prekių ženklų teisių pažeidimo dėl lygiagretaus importo vartojama bendra formuluotė, atitinka pagrindinius laisvo prekių judėjimo ir veiksmingos teisminės gynybos principus. Konkrečiai Teisingumo Teismas pažymi, kad sprendimo motyvuojamojoje ir rezoliucinėje dalyse esanti nuoroda į „produktus, kurie nebuvo pateikti EEE rinkai savininko arba su jo sutikimu“, atsižvelgiant į aplinkybes, gali būti netinkama ir nepakankamai tiksli.

59. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, dėl tokios sprendimų rezoliucinės dalies rengimo praktikos jų praktiškai neįmanoma įvykdyti, nes juose trūksta vykdymui būtinos informacijos. Iš tikrųjų, nepaisant to, ar sprendimas vykdomas savanoriškai, ar jį vykdyti imasi kompetentinga institucija, vis tiek reikia papildomos informacijos, kad būtų galima identifikuoti prekes, su kuriomis susijęs teismo sprendimas.

[23] 2001 m. lapkričio 20 d. Sprendimas *Zino Davidoff SA ir A & G Imports Ltd* (sujungtos bylos C-414/99, C-415/99, C-416/99, EU:C:2001:617).

[24] Žr. 2001 m. lapkričio 20 d. Sprendimą *Zino Davidoff SA ir A & G Imports Ltd* (sujungtos bylos C-414/99, C-415/99, C-416/99, EU:C:2001:617, 47 punktas).

[25] Žr. 2001 m. lapkričio 20 d. Sprendimą *Zino Davidoff SA ir A & G Imports Ltd* (sujungtos bylos C-414/99, C-415/99, C-416/99, EU:C:2001:617, 60 punktas).

60. Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, byloje nagrinėjamo turto paskirtį gali nurodyti tiktai prekių ženklo savininkas, todėl atsakovas negalėtų užginčyti šių išvadų nei laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, nei vykdymo stadijoje, nes neturi galimybės gauti informacijos.

61. Pirma aprašytomis aplinkybėmis kyla klausimas dėl Lenkijos teisės suderinamumo su ES sutarties 19 straipsnio 1 dalyje ir ES pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje įtvirtintais principais: ar platintojas, kuris yra atsakovas, gali tikėtis veiksmingos teisminės gynybos valstybėje narėje?

C. Veiksminga teisminė apsauga ir valstybių narių procesinis savarankiškumas

62. Veiksminga teisminė apsauga, kaip apibrėžta ES sutarties 19 straipsnio 1 dalyje, asmenims turi būti užtikrinta Sąjungos teisės reglamentuojamose srityse, taikant valstybių narių numatytas atitinkamas teisių gynimo priemones [26].

63. Sąjungos teisėje numatytas veiksmingos teisės subjektų teisminės gynybos principas, į kurį daroma nuoroda toje nuostatoje, „yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kylantis iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų; jis įtvirtintas 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 ir 13 straipsniuose, o dabar patvirtintas ir Chartijos 47 straipsnyje“ [27].

64. Kaip žinoma, Chartijos 47 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta, kad kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos pagal Sąjungos teisę, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų teisinę gynybą šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis. Ši teisė atitinka ESS 19 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą valstybių narių įsipareigojimą nustatyti teisių gynimo priemones, būtinas veiksmingai teisminei gynybai užtikrinti Sąjungos teisei priklausančiose srityse.

65. Kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, teise į veiksmingą teisinę gynybą galima remtis vien pagal Chartijos 47 straipsnį ir jos turinys neturi būti patikslintas kitomis Sąjungos teisės ar valstybių narių vidaus teisės nuostatomis [28].

66. Iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintos teisės į veiksmingą teisinę gynybą esmę, be kita ko, sudaro tokios teisės turėtojo galimybė kreiptis į teismą, kompetentingą užtikrinti Sąjungos teisėje numatytų teisių laikymąsi ir nagrinėti visus klausimus, susijusius su jo nagrinėjamai bylai išspręsti svarbiomis faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis [29].

67. Vis dėlto pagal procesinės autonomijos principą valstybė narė turi prerogatyvą priimti sprendimą dėl išsamių procesinių taisyklių, reglamentuojančių asmenų teisių gynimo priemones, su sąlyga, kad šios taisyklės Europos Sąjungos teisės reglamentuojamose situacijose „nebūtų

[26] Šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimą *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny* (C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 32 punktas).

[27] Žr. 2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Randstad Italia* (C-497/20, EU:C:2021:1037, 57 punktas); šiuo klausimu taip pat žr. 2021 m. liepos 15 d. Sprendimą *Komisija / Lenkija (Teisėjų drausmės sistema)* (C-791/19, EU:C:2021:596, 52 punktas).

[28] Žr. 2020 m. spalio 6 d. Sprendimą *Liuksemburgo valstybė (Teisė apskųsti prašymą pateikti informaciją mokesčių srityje)* (C-245/19 ir C-246/19, EU:C:2020:795, 54 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[29] Žr. 2020 m. spalio 6 d. Sprendimą *Liuksemburgo valstybė (Teisė apskųsti prašymą pateikti informaciją mokesčių srityje)* (C-245/19 ir C-246/19, EU:C:2020:795, 66 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

mažiau palankios nei taisyklės, reglamentuojančios panašias situacijas pagal vidaus teisę (lygiavertiškumo principas), ir kad dėl jų naudojimasis Europos Sąjungos teisės suteiktomis teisėmis netaptų praktiškai neįmanomas ar pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas)“ [30].

68. Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją lygiavertiškumo principas „reiškia, jog ginčijama nacionalinė taisyklė vienodai taikoma tiek Sąjungos, tiek nacionalinės teisės pažeidimu grindžiamiems ieškiniams, kurių dalykas ir pagrindas yra panašūs“ [31]. Taigi šio principo laikymasis reiškia, kad Sąjungos teisės pažeidimu grindžiami ieškiniai turi būti vertinami taip pat, kaip ir panašūs ieškiniai, grindžiami nacionalinės teisės pažeidimu [32].

69. Vis dėlto pagal veiksmingumo principą reikalaujama, kad, taikant procesinio savarankiškumo principą, dėl procesinių taisyklių naudojimasis Sąjungos suteiktomis teisėmis nebūtų praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas [33].

70. Bet „Sąjungos teisė neįpareigoja valstybių narių nustatyti kitų teisių gynimo priemonių nei tos, kurios jau nustatytos pagal nacionalinę teisę, nebent iš nagrinėjamos nacionalinės teisinės sistemos organizavimo matyti, kad nėra jokių teisminės gynybos priemonių, leidžiančių, nors ir netiesiogiai, užtikrinti iš Sąjungos teisės kylančių teisės subjektų teisių apsaugą, arba jei vienintelis būdas kreiptis į teismą būtų priverstinis tų teisės subjektų padarytas šios teisės pažeidimas“ [34].

71. Remdamiesi veiksmingos teisminės gynybos principo ir valstybių narių procesinio savarankiškumo principo pusiausvyra, turime nustatyti požymius, pagal kuriuos būtų galima įvertinti, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktas išaiškinimas prieštarauja pirma aprašytiems Sąjungos teisės principams.

1. Bendroji rezoliucinės dalies formuluotė prekių ženklų apsaugos bylose

72. Klausimas dėl tinkamos rezoliucinės dalies formuluotės ir apsaugos, suteikiamos prekių ženklo apsaugos bylose, iš esmės reglamentuojamas pagal nacionalinę proceso teisę. Pagal Reglamento 2017/1001 129 straipsnio 3 dalį prekių ženklų teismas taiko procesines taisykles, taikytinas tos pačios rūšies byloms dėl nacionalinių prekių ženklų toje valstybėje narėje, kurioje yra to teismo buveinė, su sąlyga, kad laikomasi lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų ir užtikrinama pagrindinė teisė į veiksmingą teisminę gynybą, kaip apibrėžta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje [35].

[30] Žr. 2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Randstad Italia* (C-497/20, EU:C:2021:1037, 58 punktas).

[31] Žr. 2016 m. kovo 17 d. Sprendimą *Bensada Benallal* (C-161/15, EU:C:2016:175, 29 punktas); šiuo klausimu taip pat žr. 2013 m. birželio 27 d. Sprendimą *Agrokonsulting-04* (C-93/12, EU:C:2013:432, 39 punktas).

[32] Šiuo klausimu žr. 2015 m. spalio 6 d. Sprendimą *Târşia* (C-69/14, EU:C:2015:662, 34 punktas).

[33] Šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 10 d. Sprendimą *Konsul Rzeczypospolitej Polskiej w N.* (C-949/19, EU:C:2021:186, 43 punktas); 2017 m. gruodžio 13 d. Sprendimą *El Hassani* (C-403/16, EU:C:2017:960, 26 punktas); 2017 m. kovo 15 d. Sprendimą *Aquino* (C-3/16, EU:C:2017:209, 48 punktas).

[34] Žr. 2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Randstad Italia* (C-497/20, EU:C:2021:1037, 62 punktas); šiuo klausimu taip pat žr. 2020 m. gegužės 14 d. Sprendimą *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* (C-924/19 PPU ir C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 143 punktas).

[35] Žr. 2022 m. sausio 13 d. Sprendimą *Minister Sprawiedliowsci* (C-55/20, EU:C:2022:6, 104 ir 105 punktai bei juose nurodyta jurisprudencija).

73. Kaip pažymėjo Komisija[36], siekiant užtikrinti veiksmingą pagal Sąjungos teisinę sistemą garantuojamų teisių apsaugą, būtina tiksliai suformuluoti rezoliucinę dalį ir tinkamai motyvuoti sprendimą, nors dėl to negalima atmesti galimybės, kad būtent vykdymo institucija gali nustatyti, kuriems ES prekių ženklu pažymėtiems gaminiams taikomi reikalavimai ir draudimai, jeigu, taikant nacionalinėje teisėje numatytas teisių gynimo priemones, būtų galima tokius sprendimus užginčyti teisme.

74. Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pareiškimo matyti, kad atsakovė neturi galimybės savanoriškai įvykdyti bendro pobūdžio teismo sprendime nustatytų nurodymų ir draudimų, todėl jai automatiškai taikoma vykdymo procedūra ir jis turi ribotas teisių gynimo priemones.

75. Šiomis aplinkybėmis vienas iš sprendimų galėtų būti, kaip, atrodo, siūlo nacionalinis teismas, nustatyti pareigą ant prekių *ex ante* nurodyti paskirties rinką.

76. Vis dėlto, mano nuomone, vien konstatavimas, jog atsakovui sunku rasti informacijos apie pirminį tiekėją, negali būti teisinis pagrindas, pateisinantis tokį savininko įpareigojimą. Iš tikrųjų Europos Sąjungos teisėje nėra jokių nuostatų, teleologinio ar sisteminio aiškinimo, kas leistų priimti tokį sprendimą.

77. Taigi nemanau, kad galima nustatyti prievolę ant gaminių nurodyti jų paskirtį, nes dėl to ne tik susidarytų papildoma našta savininkui, bet ir nelabai padėtų išspręsti kilusią problemą. Iš tikrųjų negalima atmesti galimybės, kad faktinė prekės paskirtis praktikoje skirsis nuo nurodytosios ir kad dėl tokio įpareigojimo gali būti sudėtingiau perkelti tam tikros prekės platinimą iš vienos rinkos į kitą, todėl iš esmės būtų apribotas SESV 36 straipsnyje numatytas laisvas prekių judėjimas. Be to, dėl tokio įpareigojimo, kuris taptų ir papildoma finansine našta prekių ženklų savininkams, galėtų paplisti neteisėto importo praktika.

78. Vis dėlto tam, kad būtų paisoma teisės į veiksmingą teisinę gynybą, turi būti užtikrinta, kad teismas galėtų išnagrinėti klausimą, kurios prekės buvo pateiktos vidaus rinkai, o kurios – ne.

79. Pageidautina, kad šis patikrinimas būtų atliktas bylą nagrinėjant iš esmės, todėl patikrinimo rezultatai būtų atkartoti sprendimo rezoliucinėje dalyje.

80. Prekių identifikavimas teismo sprendime dėl bylos esmės būtų ES teisę atitinkančio aiškinimo rezultatas, todėl visiškai atitiktų pirma minėtus veiksmingos teisminės gynybos principus.

81. Jei tai neįmanoma, kaip, atrodo, mano prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nes tai reikštų, kad prekių ženklo savininkas turi iš anksto nurodyti galutinę prekių paskirties vietą, tokį vertinimą būtų galima atidėti net iki vykdymo pradžios, su sąlyga, kad tuo metu atsakovas galėtų pasinaudoti procesinėmis priemonėmis, kurias naudojant būtų galima pasiekti, kad „teisėjas“ priimtų sprendimą dėl faktinės aplinkybės, kuri yra svarbi priimant sprendimą jo nagrinėjamoje byloje, t. y. sprendimą dėl tikslaus EEE rinkai pateiktų ir prekių ženklu saugomų prekių identifikavimo.

82. Galiausiai, atliekant bendrą nacionalinės procesinės sistemos tinkamumo vertinimą, nereikėtų neatsižvelgti į galimą civilinės atsakomybės už nepagrįstą konfiskavimą sistemos egzistavimą, kuri, nors ir yra *ex post* apsaugos priemonė, pirma, galėtų būti laikoma pakankama neteisėto

[36] Komisijos pastabų 39–41 punktai.

konfiskavimo atveju patirtai žalai atlyginti ir, antra, galėtų turėti atgrasomąjį poveikį teisės turėtojui, kuris taip būtų skatinamas teikti prašymus dėl atsargumo priemonių tik tais atvejais, kai neteisėta prekių kilmė yra akivaizdi. Kaip savo pastabose priminė ieškovė [37], jau esama pavyzdžių, kai Europos valstybių nacionalinės teisės aktuose numatyta vidaus procedūra pagal pirma minėtą schemą, kuria siekiama pusiausvyros tarp laisvo prekių judėjimo tikslo ir kovos su pažeidimais.

83. Visus konkrečios bylos vertinimus, be abejo, turi atlikti nacionalinis teismas, todėl jis turės nustatyti, ar, atsižvelgiant į pirma pateiktuose argumentuose išdėstytus Europos Sąjungos teisės principus, pagal nacionalinės proceso teisės nuostatas nagrinėjant ieškinį dėl ES prekių ženklo apsaugos, atsakovui iš tikrųjų būtų suteikta teisė į visišką teisminę gynybą.

2. Įrodinėjimo, kad prekių ženklo savininkas davė sutikimą, pareiga

84. Pagal bendrą taisyklę įrodinėjimo, kad prekių ženklo savininkas davė sutikimą, pareiga tenka sutikimo reikalaujančiai šaliai. Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad įrodinėjimo, kad prekių ženklo savininkas davė sutikimą, pareiga tenka šaliai, kuri teigia, kad toks sutikimas buvo duotas [38].

85. Vis dėlto gali būti situacijų, kuriose šią taisyklę būtina pritaikyti. Iš tikrųjų, kaip nurodyta Sprendime *Van Doren + Q*, pareiga įrodyti, kad laikomasi prekių ženklo suteikiamų teisių pasibaigimo sąlygų, tenka prekių ženklo savininkui, jei taikant bendrąją taisyklę – t. y. įrodinėjimą, kurį turi atlikti atsakovas – teisių savininkui būtų sudarytos sąlygos pasidalyti nacionalines rinkas [39], o tokia rizika, kaip Teisingumo Teismas nurodė minėtame sprendime, egzistuoja, „kai <…> prekių ženklo savininkas savo prekes EEE parduoda naudodamasis išimtinio platinimo sistema“ [40].

86. Jeigu atsakovė negalėtų gauti informacijos, reikalingos nustatyti, ar ES prekių ženklo savininkas ketino pateikti atitinkamą prekę EEE rinkai, galėtų atsirasti neigiamų padarinių, pavyzdžiui, vidaus rinkos susiskaidymas. Taigi tokiais atvejais įrodinėjimo pareiga galėtų būti perkelta, o „prekių ženklo savininkas turėtų įrodyti, kad iš pradžių prekes rinkai pateikė jis pats arba kad tai su jo sutikimu buvo padaryta už EEE ribų. Jeigu toks įrodymas būtų pateiktas, trečioji šalis turėtų įrodyti, kad prekių ženklo savininkas yra davęs sutikimą vėliau prekiauti prekėmis EEE“ [41].

87. Taigi įrodymas, kad prekių ženklo savininkas naudoja išimtinio platinimo sistemą, yra pakankama sąlyga, kad įrodinėjimo pareiga būtų perkelta minėtomis sąlygomis.

88. Vis dėlto iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktos informacijos neaišku, ar šis kriterijus tenkinamas nagrinėjamoje byloje: ieškovė, priešingai, neigia, kad naudoja išimtinio platinimo sistemą, nors teigia, kad Lenkijos teritorijoje įgalioto platintojo statusą turi tik

[37] Pareiškėjo pastabų 21 punktas; be to, 54–80 punktuose pateikiama nuoroda į tam tikrose valstybėse narėse galiojančias procedūras, susijusias su laikinosiomis ir vykdymo užtikrinimo priemonėmis.

[38] Žr. 2001 m. lapkričio 20 d. Sprendimą *Zino Davidoff SA ir A & G Imports Ltd* (sujungtos bylos C-414/99, C-415/99, C-416/99, EU:C:2001:617, 54 punktas).

[39] Žr. 2001 m. lapkričio 20 d. Sprendimą *Zino Davidoff SA ir A & G Imports Ltd* (sujungtos bylos C-414/99, C-415/99, C-416/99, EU:C:2001:617, 54 punktas); 2003 m. balandžio 8 d. Sprendimą *Van Doren +Q* (C-244/00, EU:C:2003:204, 37 ir 38 punktai); 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimą *Schweppes* (C-291/16, EU:C:2017:990, 52 punktas).

[40] 2003 m. balandžio 8 d. Sprendimas *Van Doren +Q* (C-244/00, EU:C:2003:204, 39 punktas).

[41] 2003 m. balandžio 8 d. Sprendimas *Van Doren +Q* (C-244/00, EU:C:2003:204, 41 punktas).

vienas ekonominės veiklos vykdytojas ir kad, be *Harman* bendrai sukurto platinimo tinklo, Lenkijoje yra daug kitų ūkio subjektų, kurie platina *Harman* prekes, ir kad šį vaidmenį atlieka ir pati atsakovė [42].

89. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės pats patikrinti, ar nagrinėjamu atveju ieškovės vykdomas platinimas gali būti laikomas išimtiniu. Tokiu atveju, taikant Sprendimą *Van Doren + Q*, įrodinėjimo pareiga galėtų būti perkelta, todėl prekių ženklo savininkei, kuri yra ieškovė, tektų pareiga įrodyti, kad teisė nebuvo pasibaigusi.

90. Jeigu išimtinio platinimo faktas nenustatomas, galima būtų leisti pritaikyti tradicines įrodinėjimo taisykles bylose dėl išimtinių teisių į prekių ženklą pažeidimo, susijusias su konkrečiomis prekių pardavimo aplinkybėmis. Jeigu nagrinėjamos prekės neturi jokių požymių, iš kurių būtų galima spręsti apie pirmojo pateikimo rinką, teismas, įsitikinęs, kad praktinių teisių gynimo priemonių, galinčių įveikti minėtus įrodinėjimo sunkumus, nėra, patikslina įrodinėjimo naštą, vadovaudamasis minėtu veiksmingos teisminės gynybos principu.

91. Nacionalinis teismas turės patikrinti, ar atsakovė nesusiduria su *probatio diabolica*, nes faktinės aplinkybės, galinčios patvirtinti teisės į prekių ženklą pasibaigimą, yra visiškai už jo įtakos ir žinių sferos ribų.

92. Vis dėlto pažymiu, kad vien tai, jog atsakovei sunku gauti informaciją iš jos tiekėjo, negali būti vienintelis dalykas, pateisinantis įrodinėjimo naštos perkėlimą.

93. Jei nenustatyta, kad prekių ženklo savininkas vykdė išimtinį platinimą, įrodinėjimo, susijusio su prekių ženklo suteikiamų teisių pasibaigimu, naštos perkėlimas turi būti laikomas galimu tik tuo atveju, jei nustatoma, kad atsakovui praktiškai neįmanoma įrodyti aplinkybės, kuri sudaro jo reikalaujamos teisės pagrindą.

IV. Išvada

94. Atsižvelgdamas į visus išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas, Lenkija) pateiktą prejudicinį klausimą:

2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo 15 straipsnio 1 dalis, siejama su SESV 36 straipsnio antru sakiniu, ESS 19 straipsnio 1 dalimi ir Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad pagal Sąjungos teisę nedraudžiama tokia praktika, pagal kurią teismas sprendimo dėl ES prekių ženklo apsaugos rezoliucinėje dalyje vartoja bendro pobūdžio formuluotes, taip palikdamas sprendimą įgyvendinančiai institucijai nustatyti prekes, dėl kurių priimtas sprendimas. Tai taikoma su sąlyga, kad vykdymo metu atsakovui būtų leidžiama užginčyti rinkai pateikiamų prekių nustatymą, o teisėjas galėtų išnagrinėti ir nuspręsti, kurios prekės iš tikrųjų buvo pateiktos EEE su prekių ženklo savininko sutikimu. ES prekių ženklų apsaugos byloje, kurioje atsakovas remiasi teisių pasibaigimu, tačiau neturi galimybės gauti reikiamos informacijos, nacionalinis teismas turi apsvarstyti galimybę iš dalies pakeisti įrodinėjimo pareigos paskirstymą tiek tuo atveju, kai nustatoma, kad platinimas yra išimtinis, tiek tada, kai atsakovas praktiškai negali įrodyti faktinių aplinkybių, kuriomis grindžia savo reikalavimus.

[42] Ieškovės pagrindinėje byloje pastabų 6 punktas.